No. 2275 Zaterdag 13 Augustus 1927. 44ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f.0.50; voor elken regel meer 10 cts.

De militaire politie.

De N. Rott. Crt. van Dinsdag 5 Juli bevat de volgende particuliere correspondentie uit Curaçao, gedateerd 6 Juni, die de bezwaren tegen het invoeren van militaire politie hier nog eens klaar en duidelijk uiteenzet.

De correspondent schrijft als volgt:

Na de vrij positieve uitlating van den minister van koloniën in het overleg tusschen Z. E. en de commissie van rapporteurs uit de Tweede Kamer omtrent de op de begrooting van het loopende jaar aangevraagde credieten voor de invoering van een militaire politie te Curaçao, en de daarop gevolgde ongewijzigde aanneming van de begrooting door de Kamer, is er alle reden tot de vrees, dat Z. E. zich zijn gedragslijn ten deze reeds klaar en duidelijk heeft uitgestippeld en dat, zelfs bij verwerping van het te Curaçao ter tafel liggend bestuursvoorstel betreffende de politie-reorganisatie door den Kolonialen Raad met algemeene stemmen — (wat algemeen verwacht wordt) — de bedoelde reorganisatie bij Koninklijk besluit zal worden ingevoerd.

Wij kunnen niet anders dan ten zeerste betreuren, dat onze staatsinrichting een zoodanigen gang van zaken mogelijk maakt; dat tegen den zin van een geheele bevolking een maatregel kan worden doorgedreven van zóó ingrijpenden aard als de inrichting van de politie.

Doorgedreven door eigenlijk een paar autoriteiten maar, de hoogere enkel maar steunende op het advies van de lagere; autoriteiten, onbekend met den volksaard, misschien zelfs met land en volk.

***

Men kan in alle veiligheid voorspellen, dat het te verwachten, neen, te vreezen K. B., waarbij de reorganisatie der politie te Curaçao wordt doorgevoerd, den geest van ontevredenheid over de behartiging van de Curaçaosche belangen, die hier allang heerscht, in onbewimpelde bitterheid zal doen overslaan.

Wij willen het erkennen, bestuur en regeering zijn ten opzichte van de politie op Curaçao in een impasse geraakt. Het politiecorps verkeert in een vergevorderden staat van verwording, van ontbinding; het garnizoen is — wat de sterkte betreft — geheel en al verloopen. De persoonlijke veiligheid der burgers is niet langer ook maar in het minst gewaarborgd; de toestand is onhoudbaar, er is periculum in mora.

Maar aan wien de schuld?

Had niet reeds gouverneur Helfrich in 1921 een plan tot reorganisatie — ook in de richting van militaire politie — ingediend en niet in afwachting van een beslissing versterking van het politiecorps met 25 man aangevraagd?

En heeft niet de Koloniale Raad de credieten voor die versterking goedgekeurd?

Bestuur en regeering hebben echter deze zaak, als zoovele andere dringende aangelegenheden, jarenlang laten liggen en komen nu met het argument, dat er gevaar is bij langer uitstel, om deze bevolking een organisatie op te dringen, door haar niet gewild, waartegen zelfs groote aversie bestaat in alle lagen der Curaçaosche samenleving.

Men kan zich in Nederland zoo moeilijk een voorstelling maken van de Curaçaosche mentaliteit, in het bijzonder ten opzichte van de thans hangende aangelegenheid. Men leeft daar onder vrijzinnige, democratische instellingen. Oppermachtig is daar eigenlijk geen autoriteit, autocratisch optreden wordt daar niet geduld, kan daar niet voorkomen; het parlement waakt.

Maar in de koloniën — wij zullen dit verouderd woord maar weer bezigen — is de toestand anders. Daar is zoo gauw een gouverneur koning en meer dan koning en een luitenant.... generaal.

De Koloniale Raad, het vertegenwoordigend lichaam, dat ofschoon niet door het volk gekozen, toch steeds — totdusver althans — ernaar streeft de gevoelens van het volk, van het groote publiek, tot uitdrukking te brengen, heeft geen werkelijke macht. Boven zijn beslissingen, boven de koloniale verordeningen, staat het Koninklijk besluit, uitgelokt door één bewindsman, op advies van een gouverneur, dikwijls min of meer vreemdeling op Curaçao.

Dan komt er nog bij, dat de Hollander in het algemeen — wij generaliseeren, maar hebben het hier niet over de zoovele geboren Nederlanders, hoogstaande mannen van ontwikkeling en beschaving, die hun gaven aan Curaçao hebben geschonken en tegen wie men hier met eerbied en dankbaarheid opziet — dat de Hollander in het algemeen dan met zekere minachting neerziet op den Curaçaoenaar en dat ook toont. Zeer recente voorbeelden bewijzen dit telkens.

Men wrokt en men kankert over de staatsinrichting, over de afhankelijkheid van het wel en wee van de bevolking van de inzichten van één man, over het optreden van de minder ontwikkelde en vooral minder beschaafde Hollanders.

Men verbeelde zich in Nederland nu in 's hemelsnaam niet, dat de beschaafde kringen op Curaçao deze mentaliteit koesteren of aanmoedigen, al zijn er ook daaronder te veel, die met de Vereenigde staten van Amerika dwepen. Men kant zich ertegen, hierin ook ondersteund door ontwikkelde, hoog-staande Hollanders, die veel begrijpen en dus ook veel vergeven. Men ijvert hier voor een betere verstandhouding, maar vordert langzaam, o, zoo langzaam.

***

Onder zulke omstandigheden tégen den zin van de bevolking, tégen het votum van den Kolonialen Raad in een maatregel door te drijven, die veel, te veel macht legt in handen van een commandant der politietroepen, en dat nog wel bij Koninklijk besluit, zou werkelijk onverantwoordelijk zijn.

Wij twijfelen er niet aan of onder de kapiteins of luitenants van het Nederlandsche leger zullen er personen bij menigten gevonden worden bekwaam, tactvol, met hoog verantwoordelijkheidsgevoel, kortom, in alle opzichten berekend voor hun taak. Maar men heeft het maar eens ongelukkig te treffen bij de keuze! En men heeft het hier al zoo dikwijls ongelukkig getroffen met uitzending van personen.

De gouverneur moge in zijn memorie van antwoord aan den Kolonialen Raad wel schrijven, dat men *dit* niet verwachten kan van een korpscommandant en *dat* niet....

Maar wat men niet verwachten kan, kan toch wel gebeuren. Een administrateur van financiën, een directeur van openbare werken, een directeur van den openbaren gezondheidsdienst, om maar enkele voorbeelden te noemen, zijn door gouverneurs ongeschikt, of ongewenscht bevonden en hebben hun terugroeping of ontslag moeten vragen. Wij kiezen geen partij. Zij waren niet geschikt of zij waren het wèl. Maar in het laatste geval was de gouverneur zelf het dan niet.

Concentratie van macht in één persoon. Op Curaçao lijdt men zoo licht aan den een of anderen vorm van grootheidswaanzin, natuurlijk gevolg van afwezigheid van hoogere autoriteiten en van de geïsoleerdheid van de plaats ten opzichte van de democratische machtscentra. Curaçao komt zoo zelden in het Nederlandsche parlement ter sprake, Curaçao is zoo klein, Curaçao is zoo ver weg.

Reden te meer echter om zeer voorzichtig te zijn met verdere centralisatie van macht en bevoegdheid. Een militaire politie, zooals voorgesteld, gaat al te zeer in die ongewenschte richting. De hoogere autoriteit, boven den commandant ontbreekt.

Het bezwaar ligt in het militair statuut, hetwelk schijnt uit te sluiten dat tusschen gouverneur en commandant nog een civiele autoriteit komt te staan en hetwelk de politie in een andere kaste plaatst dan de burgers.

***

Er is — wij herhalen het — periculum in mora, niet ineens onstaan, maar sinds een paar jaar. Maar dit mag geen reden zijn om overhaast een besluit te nemen; men kan het politiecorps tijdelijk versterken in afwachting van de eindbeslissing, zooals reeds 6 jaar geleden door den vorigen landvoogd voorgesteld.

En dan kan men het vraagstuk van een burgerpolitie, militair gedisciplineerd en desnoods gekazerneerd, staande onder directe bevelen van voor het vak opgeleide meerderen, maar altijd onder hooger bevel van het regeeringsreglementair hoofd van politie, eens grondig doen bestudeeren door daartoe bevoegden. Wij gelooven niet dat daarmede zooveel tijd zal zijn gemoeid en hebben alle hoop op een bevredigende oplossing. Wil men een recent voorbeeld van wat men met wachten soms kan winnen, dan zouden wij willen wijzen op de aangelegenheid der watervoorziening, ook een urgente zaak, die door den eindelijk, na koppig verzet van den koloniale machthebbers, uitgezonden deskundige in een paar weken tijds tot algemeene tevredenheid is opgelost, met een besparing op de kosten van zooiets als 7 ton. Maar dit terloops.

Wij hebben ons genoodzaakt gezien heden het mes te zetten in een oude wonde: de verhouding tusschen Hollanders en Curaçaonaars, allen Nederlanders toch.

Wij hebben ons daartoe genoodzaakt gevoeld, omdat het werkelijk van belang is, dat men zich in Nederland een juiste voorstelling vormt over de mentaliteit van de verschillende bevolkingsgroepen in de kolonie.

Maar daarmede hebben wij geenszins bedoeld, dat het nieuw te vormen politiecorps in hoofdzaak uit andere elementen dan Hollandsche krachten moet bestaan. Hollandsch bevelvoering, Hollandsch kader, zooveel mogelijk Hollandsche manschappen, maar... in Curaçaoschen dienst, met civiel karakter.

Het zijn de „civielen", die hier het spoedigst „acclimatiseeren", die zich het snelst aanpassen aan de samenleving, waarin zij een betrekking hebben aanvaard. En als „civiel" zullen ook met vreugde worden begroet militairen, die zich tijdelijk of voorgoed hebben losgemaakt uit het legerverband.

RONDOM FORD.

Van verschillende zijden, houdt men zich den laatsten tijd bezig met den strijd, die thans wordt uitgestreden in de Amerikaansche automobielindustrie, en die de laatste maanden steeds feller vormen aanneemt.

De Amerikaansche automobielindustrie is op zichzelf reeds, zooals onlangs dr. Hans Priester in een Duitsch blad betoogde, de economische barometer van het land. Zij is een van de grootste en belangrijkste industrieën van dit land. In de automobielindustrie zit niet minder dan ongeveer 2 milliard dollar kapitaal en zij verschaft werk — tezamen met haar neven-industrieën aan ongeveer 3 millioen menschen, dat is ongeveer 10 procent der arbeidende bevolking. De uitvoer aan automobielen wordt nog slechts overtroffen door de wol-, en petroleum- en de machinen-uitvoer.

In 1926 werd 12 procent der heele binnenlandsche productie aan ijzer, staal en koper in de automobielindustrie gebruikt; meer dan 50 procent van de productie aan zwaar vensterglas, 83 procent van den invoer aan rubber werd gebruikt door de automobiel- en haar neven-industrieën. De waarde (groothandelsprijs) van de in 1926 vervaardigde auto's beliep volgens opgaaf van de National chamber of commerce niet minder dan 3056.9 millioen dollar.

Op zichzelf is het zeker wonderlijk in hoe korten tijd Amerika zich de voornaamste plaats heeft veroverd op de wereldmarkt van automobielen.

Zeker, dit land verkeerde in gunstige omstandigheden. Reeds de binnenlandsche markt kon een zeer groote productie opnemen. Toen steeg tijdens den wereldoorlog de vraag naar Amerikaansche automobielen in buitensporige mate, zoodat men, terecht kan zeggen, dat Amerika ook op dit gebied een O. W. -ër is.

Men zou de Amerikaansche automobielindustrie echter onrecht aandoen, wanneer men haar bloei alleen aan de beide genoemde omstandigheden zou willen toeschrijven. Niet het minst omdat het Amerikaansch product technisch zoo hoog staat, is het zoo succesvol gebleken in den concurrentie-strijd.

Onder deze omstandigheden moest ook deze industrie wel een „echt Amerikaansche" ontwikkeling doormaken. Bedroeg in het jaar 1895 de productie aan auto's in de Vereenigde Staten 300 stuks, zoo steeg deze tot 1914 op 570.000 en in het jaar 1917 onder invloed van den oorlog tot 1.870.000 stuks. Sinds 1921 ging de productie snel omhoog en in het jaar 1923 werd het recordcijfer van meer dan 4 millioen stuks bereikt. Dan kwam in het jaar 1924 een zwakke terugslag, maar het jaar 1925 bracht een nieuw record met 4.3 millioen nieuwe wagens. Dit record heeft 1926 niet kunnen handhaven; het bracht het „slechts" tot 4.254.000 wagens.

Wij zeiden reeds, dat de strijd in de Amerikaansche automobielindustrie steeds scherpere vormen aanneemt. Op de eerste plaats betreft het een strijd tusschen de General Motors Company en Ford.

Voor het oogenblik heeft Ford dezen strijd verloren.

De in 1908 opgerichte General Motors is thans de grootste automobielfabriek der Vereenigde Staten en is een der grootste ondernemingen der wereld. Zij omvat een heele reeks automobielfabrieken, o. a.: Buick, Chevrolet, Cadillack, Pontiac, Oakland. Deze maatschappij heeft in 1909 „slechts" 29 millioen dollar omgezet en een netto-winst van 9.1 millioen bereikt. In het jaar 1925 werd een record-omzet van 734.5 millioen dollar bereikt en steeg de netto-winst tot 106.4 millioen dollar. Deze cijfers werden nog overtroffen door die van het jaar 1926; de omzet steeg toen tot 1058.1 millioen dollar en de netto-winst tot 186 millioen dollar.

Het spreekt eigenlijk wel vanzelf dat de strijd tusschen de General Motors en Ford in het nadeel van Ford moest eindigen. Want Ford produceert naast zijn uitstekenden (duren) Lincolnwagen, toch op de eerste plaats en hoofdzakelijk zijn oud model, dat in zijn uiterlijk voorkomen en in zijn technische afwerking tegenover de moderne techniek, een tiental jaren achterop is. En nu kijkt men in de Vereenigde Staten vooral iemand op zijn auto aan. „Toon mij uw auto en ik zal u zeggen, wie gij zijt! Vandaar dat langzamerhand steeds meer menschen trachten een anderen auto, dan een Ford te hebben.

Op het eind van 1926 waren van de in de Vereenigde Staten gebruikte auto's, General Motors 33 procent, Ford 30, de rest verdeeld in hoofdzaak over 8 of 9 ander fabrieken.

Ford is er de man niet naar in deze dingen te berusten. Men verwachtte reeds sinds geruimen tijd bizondere maatregelen van Ford tot afweer van zijn concurrenten. Ford's fabriek is ook nog altijd, zooals iedereen toegeeft — ook de mannen van de General Motors — de best ingerichte ter wereld en in 1926 heeft Ford toch nog altijd 100 millioen dollar verdiend!

Ford zou thans een nieuwen auto voor middelmatigen prijs — men spreekt van 1000 dollar — in den handel gaan brengen. Deze nieuwe wagen zou o. a. een grootere snelheid, dan de oude Ford-wagens kunnen bereiken. Er zouden 25.000 arbeiders ontslagen worden gedurende den tijd, dat men in de fabrieken de noodige veranderingen aanbrengt. Men zegt verder, dat de meeste automobiel fabrieken hun productie-progam aanzienlijk hebben ingekrompen met het oog op de te verwachten overstrooming der markt met de nieuwe Ford-auto's.

***

De Amerikaansche automobielindustrie steunt niet alleen op een sterke binnenlandsche markt, maar ook haar positie voor den export is buitengewoon sterk. De productie voor den export heeft zich de laatste jaren ook nog sterker ontwikkeld, dan die voor de binnenlandsch markt. In 1926 zijn niet minder dan 238.481 personenauto's met een waarde van 176.5 millioen dollar en 66.755 vrachtauto's met een waarde van 47.1 millioen dollar uitgevoerd.

De Amerikaansche automobielindustrie kon deze successen bereiken, omdat haar grootste fabrieken reusachtige organisaties voor den afzet in het leven hebben geroepen. De voornaamste Amerikaansche automobielfabriek, heeft in 104 landen 40.000 vertegenwoordigers, bij wie men alle onderdeelen kan krijgen. De moeilijkheid van de hooge invoerrechten in verschillende staten heeft men overwonnen door de oprichting van eigen fabrieken in de betrokken landen.

***

Interessant is, dat ook bij den export eenzelfde verschuiving heeft plaats gehad als op de binnenlandsche Amerikaansche markt. De Fordwagen wordt in alle koopkrachtige landen verdrongen door de andere Amerikaansche auto's. Ook hier is het weer de General Motors, die de erfenis van Ford aanvaardt. Vooral geldt dit voor Zuid-Amerika, maar ook in West-Europa

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Heer Redacteur.

Heb twee appeltjes te schillen, 'n sappig, satijnig, roodwangig Californisch, en 'n wrang, zuur, wormstekig Dordtsch.

Kunt ge U nog herinneren prettig-gemoedelijk schrijven van Mrs. Francesconi uit Californië in „Amigoe" aan mijn adres, over 't al of niet oirbare, wenschelijke, opportune van den Amerikaanschen „Mother's day"?

Wel nà 't aanbieden van m'n excuus voor 't lang antwoordgedraal, 'n heel kort repliekje.

Mijn opinie, die ik voor beter geef, is, dat voor Amerika zoo'n buitenissigheid 'n treurige noodzaak kan blijken te zijn, gezien 't onrustbarend zwellende percentage echtscheidingen, waardoor de kinderlijke liefde tot de moeders consequent-fataal in 't gedrang komt.

Bij Curaçaosche, en zeer zeker niet bij Hollandsche moeders, zou zoo'n gereglementeerde geforceerde huldedag heelemaal niet in den smaak vallen, daar in 't algemeen onze moedertjes, hier en in patria, door hun kinderen op de handen gedragen worden.

Wat niet wegneemt, dat 't oude wijze gezegde:

Eén moeder kan beter voor tien kinderen, dan tien kinderen voor één moeder zorgen, ook voor menig onzer 'n beschamende waarheid blijft.

Voel veel meer voor 'n *Mother-in-law's Day* voor 'n „Schoonmoedersdag", waaraan over geheel de beschaafde wereld 'n pijnlijk dringende behoefte bestaat, want met 't respect en de achting voor die eerbare veelbestreden en gesmade kaste, is 't allertreurigst gesteld, overal, overal waar de jonggetrouwde meisjes en jongens zijn.

Als de mij onbekende, maar toch zeer sympathieke Mrs. Francesconi, daartoe nu 'ns 't initiatief nam, dan ben ik zeker, dat haar goeie Pastoor van Mill Valley over deez' pikante stof nog heel wat mooier 't volgend jaar preeken zal, dan dit jaar op den II Zondag van Mei, l.l.

En nu 't tweede minder appetijtelijk appeltje geschild.

In Kol. Weekblad van 30 Juni l.l. lees ik 't volgende aan mijn adres:

Hoe zit dat?

Jan Paul vertelt in een zijner *Ditjes en Datjes* dat hij in 1897 in den laten avond eens geroepen werd bij het ziekbed van een doodzieken man, en dat zich toen „binnen 'n half uur" het volgende afspeelde: „Guan had z'n hart uitgestort, was getrouwd met dat zielige moedertje van z'n kinderen, en reisvaardig gemaakt voor de groote reis naar de eeuwigheid." Waren de ambtenaren van den B. S. er destijds zoo gauw bij? Heeft Jan Paul iets gedaan wat hij niet doen mocht? Of .... zijn de menschen niet getrouwd?

Kan ook in deez' repliek uiterst kort zijn:

Te gaan neuzen in oude paperassen, of de ambtenaren van de B. S. er destijds al of niet gauw bij waren, ligt heelemaal buiten de zone van m'n bevoegdheid, ben geen detective.

Voor 'n historisch speurder, 'n kluifje om van te gnuiven.

Of ik iets gedaan heb wat ik niet mocht?

Zou kunnen antwoorden, meneer of juffrouw, dat gaat u nu toch eigenlijk heelemaal geen sikkepit aan; maar daarvoor ben ik te veel gentleman.

Wees echter gerust, ben heusch niet stout geweest.

Zou alleen maar willen vragen, hoe u kan twijfelen aan m'n faculteit om een paartje te trouwen? Wil meneer of juffrouw soms m'n faculteiten zien? Desverlangd staan ze elken dag te zijner (of harer) beschikking.

Daarom — als de klap van de vuurpijl — of die menschen misschien niet getrouwd zijn?

Foei, wat 'n domme vraag!

Slechts één wedervraag: Waarom niet?

Hoop, dat die meneer of juffrouw van dit entrefiletje 'n volgenden keer 'n beetje minder tendentieus zal zijn?

't Kol. Weekblad is immers z.g.n. neutraal?

Dat dacht ik tenminste.

fr. JAN PAUL DELGEUR, O. P.

San Willibrordo

Aug. 8 | 29.

Het Electrisch Bedrijf op Aruba.

ZeerEerw Heer Redacteur,

De lezers van Uw geacht blad zullen zich nog herinneren, hoe de concessie-houder van ons electrisch licht op Aruba, de Heer A. van Meeteren in de „Amigoe" van 29 October 1926 zijn zaak — en hiermee ook Aruba's belang—op uitnemend wijze verdedigd heeft.

In een welgeordende maatschappij zou men verwachten dat het Gouvernement den concessie-houder, die uitstekend electrisch licht levert, krachtig zou bijstaan en aldus zijn taak vergemakkelijken. Doch hier is dat niet het geval. Van medewerking is geen sprake, maar wel schijnen er invloeden werkzaam te zijn om den concessiehouder zijn zaak ten eenenmale onmogelijk te maken en aldus het belang van Aruba op te offeren aan particuliere sympathieën en antipathieën. Om niet te spraken van de schijnbaar kleinere plagerijen die het Bestuur den concessiehouder veroorzaakt, is er nu een beslissing gekomen van den w.n. gouverneur van den 2den Aug. 1927 No. 1507 waarin de concessiehouder verzocht wordt „alle electrische geleidingen langs de straten op minsters 3 Meter boven den beganen grond te onderhouden, en verder overal waar dergelijke draden over openbare wegen, pleinen of openliggend domein kruisen, den afstand tusschen deze draden en den beganen grond op minsten 4½ Meter aan te houden." Verder moet de verticale uitlaatpijp (schoorsteen) van den motor bij de centrale (die reeds 7½ Meter hoog is) nog vier Meter verlengd worden.

Mijnheer de Redacteur, waarom *nu eerst* die beslissing? Waarom dit niet bepaald, toen de concessie verleend werd? Een ieder begrijpt toch dat het voor een niet-kapitaal-krachtige Firma, onmogelijk is daaraan te voldoen, nadat eenmaal de leiding ligt. De heer van Meeteren moet over kapitaal en nog eens kapitaal beschikken om dit te kunnen uitvoeren. Weet de w. n. Heer Gouverneur niet, dat meer dan de helft huizen die bij de centrale zijn aangesloten, zeker niet hooger zijn dan 2½ Meter? In de beslissing van den w. n. Gouverneur wordt vermeld dat er een onderzoek is ingesteld. Maar mag de bevolking vad Aruba ook weten, door wien?

Men zegt, dat er eenigen zijn die er op loeren hier de concessie te krijgen; wel gezien en in aanmerking genomen de broodnijd en afgunst die men immers overal aantreft, wil het volk gaarne weten wie de raadgever is geweest van den Heer Gouverneur. Men brengt deze bepalingen in verband met een zeker bezoek van eenigen tijd geleden; maar de w. n. Heer Gouverneer beware ons voor het zeer slechte licht, zooals het thans op Bonaire is. Iedere onbevooroordeelde vreemdeling die *uit Curaçao* hier komt, verzekert dat het licht beter is dan het vroeger op Curaçao was, Wat wil men den hier op Aruba nog meer?

Heeft men vroeger, toen er op Curaçao een ongeluk met doodelijken afloop had plaats gehad door het breken der draden op Scharloo, ook zulke zware eischen gesteld? Hier heeft nog nooit een ongeluk plaats gehad. Daarenboven heeft de w. n. Directeur van O. W. de Heer Bakker in 1923 bij zijn bezoek aan de Centrale alles in orde bevonden en goedgekeurd.

Neen, Mijnheer de Redacteur, willen die nu opeens zoo streng geworden bepalingen schijn van billijkheid hebben, dan benoeme de wn. Heer Gouverneur een commissie, doch waarvan ook de concessiehouder minstens één lid mag aanwijzen; anders zal het voor ons zeer moeilijk zijn te gelooven dat de bovenvermelde beslissing van den Heer Gouverneur a.i. werkelijk is in het belang van Aruba.

X.

Bekendmaking.

De Administrateur van financiën maakt hierbij bekend, dat de brandkastzegels voorzien zijn van een opdruk *„frankeerzegel"* en met overdruk 3 cent, 10 cent, 12½, 15 cent, 25 cent, 30 cent en 50 cent, op 3 October e. k. in gebruik zullen worden gesteld en slechts ten postkantore op CURAÇAO verkrijgbaar zullen zijn.

In verband met de geringe oplaag, zal slechts een beperkt aantal complete series aan het loket worden verkocht en de rest gereserveerd worden voor gegadigden op Curaçao en in het buitenland, die voor de door hen verlangde hoeveelheid *schriftelijke* aanvragen moeten indienen aan den Postdirecteur, welke aanvragen uiterlijk op 2 October moeten zijn ontvangen.

De toewijzing zal op 3 October e.k. plaats hebben. Deze zal wanneer het totaal der aanvragen de gereserveerde hoeveelheid mocht overschrijden, ponds-ponds gewijze geschieden, met dien verstande echter dat zoo mogelijk ieder aanvrager minstens één stel ontvangen zal.

Gegadigden in het buitenland zijn verplicht hun aanvragen vergezeld te doen gaan van een remise ter waarde van de aangevraagde zegels en van de verzendingskosten. Gegadigden in Nederland kunnen het bedrag storten bij het Departement van Koloniën en zullen het bewijs der storting bij hunne aanvragen moeten voegen.

Gegadigden op Curaçao moeten bij de indiening van hunne aanvragen of het bedrag daarvan deponeeren bij den Postdirecteur of ten genoege van dien ambtenaar zekerheid stellen tot dat bedrag.

Gegadigden op de eilanden Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba kunnen het bedrag van hunne aanvragen brengen bij den Chef van het postkantoor ter plaatse storten en zullen het bewijs der storting bij hunne aanvragen moeten voegen.

• De opzending van de toegewezen hoeveelheid aan gegadigden in het buitenland zal geschieden per aangeteekende brief, terwijl het eventueel door hen te veel geremitteerd bedrag tegelijkertijd zal worden teruggezonden. De bedragen door gegadigden in Nederland bij het Departement van Koloniën te veel gestort, zullen door dat Departement aan hen worden gerestitueerd.

Aan het loket zal aan denzelfden persoon op denzelfden dag niet meer dan 3 series worden verkocht.

Curaçao, den 4 Augustus 1927.

De Administrateur van financiën,

J. G. STATIUS MULLER.

Posterijen.

De Postdirecteur brengt hierbij naar aanleiding van bovenstaande bekendmaking van den heer Administrateur van financiën ter kennis van belanghebbenden, dat alle bij hem gedane aanvragen voor brandkastzegels, alsnog voor den 2n October a.s. SCHRIFTELIJK moeten worden bevestigd, onder toezending van het bedrag der aanvragen of c.q. onder aanbieding van zekerheid.

Curaçao, 4 Augustus 1927.

TH. KRAFFT. 3—2

is dit het geval. In Afrika, Azië, Australië, in het algemeen in de koloniale rijken daarentegen neemt de Ford-auto, nog een overheerschende positie in. Voorloopig zal het daar ook nog wel zoo blijven.

***

Over den industrie-koning Ford en zijn bedrijf geeft de corr. van de N. R. Crt. eenige bijzonderheden, die ook onze lezers zullen interesseeren, weshalve wij er hier eenige van laten volgen.

Ford werd in 1863 geboren in het witte houten huis, halverwege Detroit en Dearborn, waar thans de bureaux van Ford zijn gevestigd en waar Ford het grootste deel van den dag doorbrengt. Het witte houten huis staat er nog. Zorgvuldig onderhouden, wordt het bewoond door een bewaker, die er voor moet zorgen, dat Ford er ten allen tijde komen kan en er den boel in orde vindt. In dit ouderlijke huis heeft Ford zooveel mogelijk getracht, alles zoo te plaatsen, als hij het in zijn kinderjaren gekend had.

Zooals de heer Ford den correspondent vertelde, toen deze hem een tijd geleden op den fachtigsten verjaardag van Edison in diens bureau ontmoette, is hij van half Schotsche, half Hollandsche afkomst. Zijn moeder was een Hollandsche, van wier familie zoo goed als niets bekend is. Haar familienaam was Litogot, Marie Litogot. Waar ze vandaan kwam, weet Henry Ford niet. Zijn vader was een boer — naar de grootte van het huis te oordeelen, een voor dien tijd zeker welgestelde boer. Al jong werd Henry Ford leerjongen — hij wilde machinist worden. Op zijn veertigste jaar had hij het gebracht tot hoofdingenieur van de Edison Company te Detroit.

Zijn eerste automobiel had hij eigenlijk al in 1892 in elkaar geknutseld, maar in 1903 werd officieel de Ford Motor Company opgericht met een bedrag van honderd duizend dollar waarvan er met veel moeite slechts 27,000 in baar geld te voorschijn kwamen.

Waar heeft Ford zijn succes aan te danken? vraagt de briefschrijver, en hij antwoordt: *Zeker* is hij een goed werkman, die zijn vak kent. Maar dat alleen zou 't hem niet gedaan hebben. De automobiel binnen het bereik brengen van het groote publiek — dat was zijn geniaal plan: dat hij niet alleen kon voorzien wat dat zou beteekenen, maar ook dat hij het klaar heeft gespeeld een ding te creëeren dat goedkoop en goed genoeg was — en per slot voor hem een onmetelijk fortuin afwierp.

„Massa-productie!" Hoe dikwijls, zegt de correspondent, had ik het niet gehoord, hoe dikwijls niet de beschrijving gelezen: de eindeloos groote werkzaal waar de werklieden staan om een in ovaal vormige kromme gelegde rail, die voortbeweegt — al maar voortbeweegt. Op de rail wordt de auto tezamen gesteld, stukje voor stukje — iedere werkman draagt het zijne er toe bij op het oogenblik dat de ontstaande auto hem op de rail voorbijglijdt. Als de werkman dat gedaan heeft, houdt hij zich gereed voor de volgende in wording zijnde auto, die dadelijk achter de vorige aankomt. Iedere werkman doet voortdurend een en hetzelfde ding: draagt hetzelfde stukje bij tot volmaking van de voorbijglijdende automobiel. Zijn voorraad „stukjes" plukt hij van een ketting die hem ter hoogte van zijn hoofd voorbij glijdt — 'n een ketting waaraan alle mogelijke benoodigdheden hangen — schroeven — haken — schijven staal. Ze hangen aan den ketting aan bakjes, aan ringen, aan haken — als een reusachtige bedelaars-armband ziet die ketting er uit. Niemand behoeft van zijn plaats te gaan. Je neemt van den ketting en stopt 't in de auto. En dan, als de auto de ronde heeft gedaan, dan springt een man achter het stuur, slaat den motor aan en rijdt weg. Hoe dikwijls had ik dit verloop niet hooren en zien beschrijven. Wat beteekent het, totdat je het met eigen oogen ziet, het opbouwen van de auto uit niets tot er een weg gereden wordt, 121 minuten later. En den volgenden dag, toen ik in een andere afdeeling der fabriek stond en hetzelfde zag gebeuren met den Fordson tractor — was mijn emotie weer even groot en even spontaan. Door die uitvinding is het mogelijk, de auto's op zulk een groote schaal en tot zoo lagen prijs te leveren. In Mei 1921 kondigde de Ford Motor Company aan, dat in het geheel vijf millioen auto's vervaardigd waren. Slechts 3 jaar later, in Juni 1924, kwam de aankondiging dat het tiende millioen was afgeleverd. Het daarop volgende jaar overtrof alle denkbare berekeningen. Van den 4den Juni 1924 tot den 20sten Juni 1925 werden twee millioen Fords geproduceerd.

En was het aantal verbluffend, haast merkwaardiger was de prijs: In 1908, het jaar dat Ford begon met het bouwen van zijn standaard-wagen, kostte een Ford-touring car $ 950. In 1915 was de prijs gezakt tot $ 360. Ze steeg tot ze in December 1919 $ 575 kostte om daarop weer te dalen. Sedert 1923 kost de Ford-touring wagen $ 290.

Een overzicht te krijgen over de fabrieken is onmogelijk. Dagen lang heb ik er rondgedool, tot mijn oogen niet meer op konden nemen en mijn voeten niet meer verder konden. Dan was ik me nog slechts bewust van één gevoel — verbazing. Zoo veel — zoo groot — zoo velerlei. Alles wordt er gedaan in de Ford fabrieken — ze gieten er ijzer, staal, vertinnen kolen tot cokes, maken imitatieleer, maken glas, produceeren hun eigen electriciteit. En dit alles met machinerieën, die voor een groot deel gemaakt zijn in eigen werkplaatsen, waarvoor bijzondere uitvindingen zijn gemaakt, Voor deze uitvindingen is er een eigen afdeeling, In het voornaamste deel der bureaux van de Ford Motor Company in Dearborn wordt niet anders gedaan dan gewerkt aan nieuwe uitvindingen en verbeteringen. Dit wordt gedaan onder het direct toezicht van Henry Ford. Hij heeft er een eigen vertrek, waar hij zit met twee of drie ingenieurs. Gedurende deze dagen heerscht er een gespannen stemming in deze bureaux, Er is wat op komst.

Niet om niets hebben Fords concurrenten maandenlang in afwachting gezeten van hetgeen er uit Dearborn komen zal. De verkoop der Ford auto's is na 1925 in de Unie niet meer vooruitgegaan — is zelfs teruggeloopen. Eenige der andere goedkoopere auto's, vooral de Chevrolet van de General Motor Company, hebben het hoofd opgestoken. Ford kan die wassende concurrentie niet negeeren. Wat zijn plannen zijn, weet niemand. Duizenden geruchten hebben de ronde gedaan, en zijn nog in omloop. Te Detroit kende men boven alle andere uit twee beweringen: Ford zou den prijs van het tegenwoordige model sterk verlagen. Ford zou bovendien met een wagen voor den dag komen die waarde van ongeveer duizend dollars. Geen van deze twee berichten heb ik door degenen die het weten konden hooren bevestigen of ontkennen. Maar wat wel bevestigd werd was, waarvan ik trouwens de bewijzen met eigen oogen te duidelijk had gezien, dat er met ijver aan een nieuw model wordt gewerkt.

BERICHTEN

KERKBERICHT.

Maandag 15 Augustus, feestdag van de ten Hemel opneming van de H. Maagd; geboden feestdag, verplichting van Mis hooren en onthouden van allen slafelijken arbeid.

In alle kerken de H. H. Missen als op Zondag.

Apostolaat ter Zee.

Woensdagavond vierde de afdeeling Curaçao van de internationale vereeniging „Apostolaat ter Zee" haar eerste feestelijke jaarvergadering, tegelijk propagandavergadering voor dit schoone en edele werk.

Te acht uur vulde zich de zaal van den C. R. K. Volksbond met leden en genoodigden, waarvan enkele met hunne Dames. Ook de Heer C. S. Gorsira JPEz, Lid v. d. Raad v. Bestuur en vertegenwoordiger van verschillende scheepvaartmaatschappijen en de Heer R. S. S. De Lannoy, Lid v. d. Kol. Raad, vereerden de vergadering met hunne zeer gewaardeerde tegenwoordigheid. Even na achten deed Onze Apostolisch Vicaris, Z. D. H. Mgr. Vuylsteke, omringd door de Geestelijkheid der stad, zijne intrede in de zaal.

Op het podium hadden plaats genomen het Bestuur, bestaande uit de Heeren L. Veltman, H. J. Sprockel, A. E. Gollo, M. Fray en de Eerw. Pater I. Verriet, en de Heer J. Borgonjen, 2de machinist van het S S. *Stuyvesant*, de bekende propagandist voor het Apostolaat, die bereidwillig op zich genomen had de feestrede te houden.

Na een vroolijke marsch van het muziekkorps „Excelsior" van den C. R. K. Volksbond, opende de Heer L. Veltman de vergadering met een woord van welkom aan alle tegenwoordigen. Brengt iedere verjaardag van een kind vreugde in het gezin, speciaal doet dit de eerste, omdat in het eerste jaar van het leven een mensch met de meeste zorgen moet worden omringd en het bevattelijk is voor allerhande kwalen. Zoo gaat 't ook met een jonge vereeniging. Het heeft zorgen en moeite gekost om het Apostolaat te vestigen, maar met vreugde mag worden geconstateerd, dat het reeds vast staat en bekend is op de scheepvaart.

Muzieknummers van „Excelsior" en zangnummers door een mannenkoor, onder leiding van den Heer M. Lasten, en begeleid door Prof. J. Palm wisselden elkander af. De uitvoering van de Hollandsche liederen was in een woord keurig en hoe zeer ze erin gingen bleek wel uit het feit, dat zelfs om een herhaling ervan gevraagd werd. Het daverend applaus was wel verdiend.

Uit het Jaarverslag, dat door den Heer Veltman werd voorgelezen, noteeren wij het volgende:

Op 4 April 1926 werd de goedkeuring van Z. D. H. Mgr. Vuylsteke voor de oprichting van het Apostolaat verkregen, en op 24 Juni d. a. v. werd de afdeeling officieel opgericht met 35 leden en 13 donateurs. Op 31 December telde de afdeeling 67 leden en 32 donateurs; en sloot de kas met een batig saldo van f. 590. Het inzamelen van boeken en inrichten van scheepsbibliotheken, tot het verschaffen van goede lectuur aan boord, was een succes.

In October ging de eerste kist in zee, en stonden nog 12 kisten gereed. Op het einde van het jaar moesten nog 3 kisten bij gemaakt worden. Begin van dit jaar kreeg de vereeniging nog de beschikking over 6 kisten, door de bemiddeling van de C. P. I. M. waarvoor nogmaals oprechte dank betuigd werd. Thans beschikt het Apostolaat over bijna 1300 boeken in diverse en ruim 400 tijdschriften als kistvulling, verdeeld over 22 kisten. Door bemiddeling van het hoofdbestuur te Glasgow en het Central Bureau of the Central Verein te St. Louis worden geregeld Amerikaansche week- en maandbladen ontvangen, die op de schepen verspreid worden en daar steeds een dankbaar onthaal vinden. Ook het orgaan „Recht door Zee", dat in 6 talen verschijnt, wordt geregeld op de schepen verspreid. Wat de Vereeniging voor de bemanning van Hr. Ms. „Sumatra" gedaan heeft, is bekend, waarom de vereeniging een dankbrief mocht ontvangen van den Commandant Jhr. de Schorer. Nog veel valt er te doen, doch het voornaamste is wel de oprichting op Curaçao van een R. K. Tehuis voor zeelieden. Daarnaar moet gestreefd, en daartoe is aller steun en medewerking noodig.

De hoofdschotel van het program, en het glanspunt van dezen schoonen avond was de magnifieke rede van den Heer J. Borgonjen. Dat was een woord uit het hart, het woord van iemand die het zeemansleven met al zijn strijd en moeilijkheden en offers door en door kent, en daardoor juist zoo diep doordrongen is van het nut, de noodzakelijkheid van het „Apostolaat ter Zee."

Na in 't kort het ontstaan van het „Apostolaat ter Zee" te hebben geschetst en te hebben aangetoond wat door niet-katholieken op dit gebied gedaan en bereikt is, beantwoordde spreker de volgende 3 vragen:

Hoe helpen wij, katholieke zeelieden, ons zelve om staande te blijven?

Hoe kunnen wij elkander steunen?

Op welke manier verwachten wij steun van hen die zich voor het geestelijk welzijn der katholieke zeelieden interesseeren?

Het antwoord op deze vragen, was als een heerlijke apologie van het Roomsch geloof en Roomsch leven.

Spreker schetste in diep-gevoelde woorden de zielestrijd, waaraan door de omstandigheden de zeelieden meer zijn blootgesteld dan de menschen aan den wal, — maar ook de middelen die hen helpen moeten om in dien strijd staande te blijven, en niet geestelijk te gronde te gaan.

In ieder mensch leeft het verlangen naar vrijheid, ieder wil zich vrij voelen.

Ook de katholieke zeelui moeten elkander steunen, om ondanks spot en tegenwerking, de heerlijke vrijheid te veroveren van ook op zee hun godsdienst te kunnen beleven.

Daartoe dient het „Apostolaat ter Zee" waarvan de leden dagelijks bidden voor de zeelieden, medewerken aan het stichten van tehuizen en scheepsbibliotheken.

Met een eeresaluut aan de Curaçaosche geestelijkheid voor hetgeen zij voor de beschaving gedaan heeft, en speciaal ook voor de zeelieden, - aan de eerw. Fraters en Zusters van het St. Elizabeths-gasthuis, waar zoo menig zeeman de gezondheid naar ziel en lichaam heeft weergevonden, - met een woord van dank en gelukwensch aan den onvermoeiden Voorzitter van het Apostolaat, den heer Veltman, en naast hem zijn vrouw, voor hetgeen zij voor de zeelieden doen, sloot de spreker zijn diepgevoelde rede, met den wensch dat dit jaar moge brengen de stichting van een R. K. Tehuis voor zeelieden.

Met een daverend applaus werd de redenaar beloond. Hoe zijn woorden er waren ingegaan, bleek, toen gedurende de pauze zich 25 personen als lid en 9 als donateurs opgaven.

Met een daverend applaus ook werd na de pauze de mededeeling van den Voorzitter begroet, dat Mgr. Vuylsteke zich gewaardigd had als Beschermheer van de vereeniging op te treden.

Na een krachtig woord van opwekking van den Eerw. Pater Verriet, sloot de Voorzitter deze schoone, opgewekte vergadering, die alleszins een succes was, met den Christelijken groet.

Goede Reis.

Per SS. *Stuyvesant* is naar Holland vertrokken de heer J. R. BEAUJON Jr. die aangewezen is om als Chef der waterleiding op te treden, en nu in Europa een studie gaat maken van het waterleidingwezen. Goede reis en veel succes.

Muziekuitvoering.

14 Aug. 1927, 's avond's van 7.30 tot 9 uur. BRIONPLEIN.

PROGRAMMA.

1. Zuid-Hollands Vlag. Pas-redoublé — M. J. H. Kessels
2. La Croisade — Marche — Baudonck.
3. Sous les Lilas — Valse — H. Debout.
4. Polka - Caprice — Ch. de Carmont.
5. En Famille — Mazurka — Jos. Kessels.
6. Belle Bergére — Divertissement Pastoral
7. La Fuite — Galo — G. Delfort.
8. Neerlands Feestmarsch — M. H. 't Kruijs
9. A la plus Belle — Valse — A. Gevaert.
10. Souvenir de Vechtstreek — Pas-redoublé — A. Gevaert.

Wien Neerlandsch Bloed.

Scherpenheuvel.

Commissie circulatiebankwezen in Curaçao.

De minister van koloniën heeft:

I. ingesteld eene commissie, waaraan wordt opgedragen om hem, minister, voor te lichten nopens de meest wenschelijke wijze van regeling van het circulatiebankwezen in Curaçao, met name betreffende de vraag of het aanbeveling verdient om de bestaande Gouvernementscirculatiebank in stand te houden dan wel aan eene particuliere bankinstelling de zorg voor het circulatiebankwezen op te dragen, met aanduiding in het eerste geval van de beginselen, welke bij de herziening van de inrichting en den werkkring van de Curaçaosche Bank (bij de wet) in acht zouden zijn te nemen, en in het andere geval van de voorwaarden, waaronder eventueel bedoelde opdracht (bij de wet) zou behooren te worden verleend, hetzij aan eene hier te lande of in Curaçao reeds bestaande bank, dan wel aan eene in Curaçao of hier te lande voor dat doel in het bijzonder in het leven te roepen instelling, onder uiteenzetting tevens van de kans op verwezenlijking van dit laatste;

II. benoemd in deze commissie:

tot lid en voorzitter den heer mr. G. Vissering, president van De Nederlandsche Bank, te Amsterdam; tot leden de heeren: mr. dr. W. Dijckmeester, directeur van de Hollandsche Bank voor West-Indië, te Amsterdam;

J. van Ettinger, referendaris bij het Departement van Koloniën, te 's-Gravenhage;

J. van Hasselt, directeur van de Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij, te Haarlem;

ir. J. E. F. de Kok, directeur van de Bataafsche Petroleum Maatschappij, te 's-Gravenhage;

mr. dr. C. F. Schoch, hoofddirecteur van De Surinaamsche Bank, te Amsterdam;

E. A. Zeilinga Azn., oud-president van De Javasche Bank, te Merano (Italië);

tot secretaris den heer J. van Ettinger, voornoemd.

St. ct.)

Naschrift.

Zooals men ziet is de taak der Commissie van zeer ruime strekking en zijn bij de samenstelling groote belangen betrokken en erkend, n.l. de Bataafsche Petroleum Maatschappij en de K. N. S. M. Het heeft de aandacht getrokken, dat de regeling buiten Curaçaosche invloed zal moeten worden gehouden. Waarschijnlijk vindt dit zijn verklaring hierin dat het wetgevend lichaam in Curaçao gehoord zal worden, voordat het ontwerp aan de Kamer zal worden voorgelegd.

Want, bij Memorie van Antwoord, d.d. 2 Nov. 1925, waarbij het Bestuur een toen bij den Kolonialen Raad aanhangig ontwerp tot herziening van het Reglement van de Curaçaosche bank introk, heeft het Bestuur verklaard, dat bij de regeering het voornemen bestond om op het voetspoor van de regelingen van de Nederlandsche en de Javasche Circulatiebanken ook de inrichting en de werkkring van de West-Indische Circulatiebanken bij de wet te doen regelen. Het Bestuur deelde toen tevens mede, dat het in de bedoeling lag, om de vereischte wetsvoordrachten, alvorens die bij den Staten Generaal aanhangig te maken, vooraf aan het Wetgevend Lichaam in Curaçao ter beoordeeling voor te leggen.

Alg. Nederl. Verbond.

Dinsdagavond had in de zaal van den Kolonialen Raad een algemeene vergadering plaats van de Groep: *Nederl. Antillen* van het Alg. Ned. Verbond, welke vergadering als naar gewoonte slecht bezocht was.

Voor de eerste maal trad hierbij de Heer G. FERGUSON als de nieuwe voorzitter van het Bestuur en de Groep op. In de vacature Dns G. J. EYBERS, die voor goed ons eiland verlaten heeft, werd met overgroote meerderheid van stemmen gekozen de Heer Haim C. Henriquez, die verklaarde zijn benoeming te aanvaarden en door den Voorz. werd gelukgewenscht.

Door den Voorz. werd voorlezing gedaan van eenige officieele stukken. Eenige gedachtenwisseling ontspon zich over de benoeming van een vasten correspondent of briefschrijver in *Neerlandia*, die belangrijke gebeurtenissen of kwesties van dit gebiedsdeel daarin van tijd tot tijd zal bespreken.

Ook het werk van de propaganda-commissie en de voorbereiding voor volgende algemeene vergadering kwam ter sprake.

Tegen 9 uur verdubbelde zich het aantal bezoekers ook door niet-leden om tegenwoordig te zijn bij de lezing van den Heer FR. MEIJER, directeur van de Electrische Centrale alhier, die een lezing hield over *Electriciteit in de huishouding*.

Deze lezing was bedoeld als voorbereiding van het publiek voor de komende plannen van de *Indische Gas Mij* eigenares van de vroegere electr. centrale van de firma Madure, welke een geheel nieuwe centrale gaat bouwen en dan tegen 't einde van 1928 niet alleen des nachts doch ook *overdag* stroom levert.

De conferencier besprak nu de electriciteit, als producent van licht, warmte en kracht ten gerieve van het huishouden, wat voor de meeste der aanwezigen geheel nieuwe gezichtspunten opende. Jammer was dat de spreker dit alles niet ook door lichtbeelden kon verduidelijken, en door mooie proeven op practische en tastbare wijze voor het publiek kon demonstreeren.

Dit echter werd door den Spreker voor later in het vooruitzicht gesteld, alsook nog een tweede lezing over een nog interessanter onderwerp op een later vast te stellen avond.

Het was jammer, dat niet meer personen deze leerzame lezing hebben bijgewoond.

Bekendmaking.

De ondergeteekende maakt hierbij bekend, dat de Van den Brandhofbrug, liggende over het Waaigat alhier, tot nadere aankondiging, voor het verkeer met motorrijtuigen en andere vervoermiddelen, met uitzondering van handkarren en rijwielen, afgesloten is.

Curaçao, den 25n Juli 1927.

De wnd. Procureur-Generaal,

C. S. GORSIRA. 3—3

Ontplofbare stoffen op de „Amassia".

Naar aanleiding van het feit dat hier Maandag l.l. het Duitsche S.S. *Amassia*, met 110 ton ontplofbare stoffen aanboord binnenkwam, welk feit zoo druk gecommentarieerd en door velen ten sterkste werd afgekeurd, is ons na ingewonnen inlichtingen gebleken, dat reeds vóór de komst van de boot, de zaak besproken is, en dat door den Procureur-Generaal, in overleg met den Directeur van den havendienst de voorwaarden zijn vastgesteld. De ontplofbare stoffen waren in of bij de koelkamer geborgen, en er is een geregelde speciale bewaking geweest. Bovendien is er bepaald, dat uit vrees voor collisie, de Isla-booten, die dikwijls zonder louds in- en uit varen, zulks niet mochten doen, zoolang de bewuste boot in de haven lag. In hoeverre deze maatregelen voldoende waren, kunnen wij niet beoordeelen. Wel lijkt 't ons een zeer gevaarlijk experiment, en wij betwijfelen of men in andere havens daarmee tevreden zou zijn geweest.

Chef van haven- en loodswezen.

Naar wij vernemen heeft de heer Exher die onlangs is uitgekomen als chef van het nieuwe departement van haven- en loodswezen, zijn ontslag ingediend.

Wederom een mislukking.

Inbraak.

In den nacht van Woensdag op Donderdag heeft er een brutale inbraak plaats gehad in „El Pasaje", van den heer P. Gorsira, gelegen op een der drukste punten en in de onmiddellijke nabijheid der politiewacht Brionplein. Toen de eigenaar 's morgens zijn winkel opende, werd hij den inbraak gewaar en waarschuwde onmiddelijk de politie. Het bleek, dat de dief (of dieven) zich toegang verschaft hebben tot den winkel, door een raam aan de Klipstraat. Het slot waarmede de ijzeren grendel gehouden werd was weg; met een of ander voorwerp heeft men daarna de houten luiken uit de hengsels weten te lichten; daarna heeft men het gaas doorgesneden aan den binnenkant, en zoo is de dief binnengekomen. Een revolver lag geopend op de toonbank, blijkbaar met de bedoeling om in geval van nood er gebruik te kunnen maken, ook een zakmes lag er bij. Aan geld werd uit de lade vermist ongeveer f 425.

Bovendien heeft de dief zich meester gemaakt van 39 gouden ringen, een 20 tal andere, verschillende gouden en zilveren horloges, 'n groote hoeveelheid zijden zakdoeken en overhemden, enkele fleschen odeur, alles ter waarde van ongeveer fl. 2500. Dat alles heeft de dief in een valies, dat ook vermist wordt gepakt en heeft zich toen uit de voeten weten te maken. Dat de dief op z'n gemak zijn slag heeft kunnen slaan, blijkt uit het feit, dat hij alle ringen en horloges uit de étui's heeft genomen en deze ledig heeft achter gelaten. Ook een linnen overhemd was op zij geworpen.

't Is wel 'n staaltje van verregaande brutaliteit. Uit de omstandigheden is 't o. i. duidelijk, dat er meerdere personen in het spel geweest zijn.

Kantongerecht.

De Venezolaansche arbeider J. C. die eenige maanden geleden op den Berg van Otrabanda een landgenoot van hem, B. N. met een scheermes levensgevaarlijk aan den hals heeft verwond, is Zaterdag 6 Augustus door den Kantonrechter alhier tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Arubaansch Nieuws.

Wij hebben er reeds melding van gemaakt dat de „*Mexican Eagle*" zich op Aruba gevestigd heeft. Reeds is men bezig met het huren van huizen en aankoop van terreinen. Naar verluidt, is men voornemens de werkzaamheden op groote schaal aan te vangen. Superintendent van genoemde maatschappij is de heer Newton, die langen tijd in Mexico is werkzaam geweest.

Ook spreekt men van een rafinaderij. Enkele employés van de „Lago" zijn naar de „Eagle" overgegaan.

Officieele Berichten.

De heer J. Th. Fijnje is benoemd tot tijdelijk opzichter bij het Departement van Openbare Werken in Curaçao.

Mej. Edna E. Labega, tijdelijk onderwijzeres 3de klasse aan de openbare school te Philipsburg op St. Martin N. G. is definitief benoemd tot onderwijzeres derde klasse bij het openbaar onderwijs in Curaçao.

De heer R. J. Beaujon Jr. is eervol ontheven van de hem gedane opdracht om den Directeur van Openbare Werken bij te staan en voorloopig voor zes maanden ter beschikking gesteld van den heer Dr. Ir. J. Versluys in Nederland, teneinde zich onder diens leiding op de hoogte te stellen van de voorbereidende werkzaamheden in het belang van eene watervoorziening op Curacao, om later als beheerder van dien dienst op Curaçao op te treden.

Aan den kommies der belastingen alhier A. A. Laurens is, op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

De hulpkommies der belastingen alhier C. Rojer is bevorderd tot kommies.

Joh. Prince is benoemd tot tijdelijk hulpkommies der belastingen alhier.

De heer J. H. Perret Gentil Lz. is tijdelijk ontheven van zijn ambt van Gezaghebber van Bonaire, overgeplaatst naar Curaçao en aangewezen om den Directeur van Openbare Werken bij te staan en de klerk W. R. Plantz, belast met de functien van Ontvanger op Bonaire, is tevens tijdelijk belast met de functien van Gezaghebber van Bonaire.

Johannes Voges is benoemd tot tijdelijk motordrijver op den post voor D. T. op St. Martin N. G.

De gouvernements-geneeskundige B. J. Emmanuels, thans werkzaam op St. Martin N. G. is overgeplaatst naar St. Eustatius en belast met den geneeskundigen dienst op laatstgenoemd eiland en de tijdelijk gouvernements-geneeskundige H. L. Chateau, thans werkzaam op St. Eustatius, is overgeplaatst naar St. Martin N. G. en belast met den geneeskundigen dienst op laatstgenoemd eiland.

werklieden van de Bovenwinden.

De „Georgetown" die verleden week van de Bovenwindsche eilanden hier aankwam, had wederom 119 passagiers aan boord, meest werklieden voor hier, waarvan enkele afkomstig van de Nederlandsche eilanden, enkele van St. Barths en velen van St. Kitts. Zoo zachtjes aan loopen de Bovenwindsche eilanden geheel leeg.

Surinaamsche werklieden.

„De Surinamer" meldt, dat het blad „Suriname" een heel lang artikel had „Verzamelde berichten uit Curaçao" waarin de toestand onder de Surinamers alhier besproken wordt; verder een lang ingezonden stuk van een Surinamer op Curaçao getiteld: „Een waarschuwing uit Curaçao."

Ook „De West" vestigt de aandacht hierop en publiceert uittreksels van brieven onder het hoofd: „Wat is er gaande op Curaçao?"

„De Surinamer" concludeert daaruit, dat er iets niet in orde is, en dringt er daarom bij het Kol. Bestuur op aan een betrouwbare enquête in te stellen. Het blad acht deze aangelegenheid van genoeg belang om zoo noodig een afgevaardigde naar Curaçao te zenden, om hier ter plaatse zelve een grondig onderzoek in te stellen.

„Men handele en drale niet," zegt het blad.

BUITENLAND.

Wojkoff, de moordenaar van den Tsaar.

Zooals onze lezers reeds weten, is begin Juli de gezant van Sovjet-Rusland te Warschau, Polen, op het station aldaar vermoord door een Poolsch onderdaan van Russische nationaliteit, Kowenda genaamd, jeugdig student aan het Russisch gymnasium te Wilna.

„Een drama der vergelding" noemt de „Evening News" de misdaad, die zich op het station heeft afgespeeld en waaraan de „moordenaar van den tsaar" ten offer is gevallen.

Peter Lazarewitsj Wojkoff was voorzitter van de provinciale sovjet-executieve te Jekaterinenburg in het jaar 1919 en als zoodanig teekende hij het doodvonnis van den tsaar, de tsarina en de heele keizerlijke familie en was zelf tegenwoordig in den bloedkelder te Jekaterinenburg om het vonnis te zien voltrekken.

Ofschoon er jaren genoeg verloopen zijn om deze misdaad eenigszins te doen vergeten, was Wojkoff de meest gehate sovjet-man gebleven, om de rol, die hij gespeeld had bij dien lagen en laffen moord, die heel de wereld van ontzetting vervulde.

Zooals men zich herinneren zal, werd het besluit tot de ter dood brenging van den tsaar en zijn familie genomen in een geheime bijeenkomst van bolschewiki te Jekaterinenburg, naar welke plaats de keizerlijke gevangenen waren overgebracht.

Eenige maanden voor dit moordbesluit was hun gevangenschap reeds zeer verzwaard geworden. Zij hadden slechts weinig woonruimte ter beschikking en moesten de oproerige gezangen van hun bewakers aanhooren, die onder leiding stonden van Joerkowski, die den diepsten haat tegen den tsaar koesterde.

Joerkowski plaatste de zeven ter dood veroordeelde leden der keizerlijke familie aan het eene uiteinde van den bloedkelder en las het doodvonnis bij het licht van een toorts voor. Daarop volgde de gruwelijke moordpartij.

Wojkoff teekende later het bevelschrift om de lijken der vermoorden te verbranden.

Wojkoff was één der trouwe „discipelen" van Lenin, met wien hij in Zwitserland nauwe connecties had aangeknoopt. Tijdens den oorlog keerde hij met hem via Duitschland in den beroemden "verzegelden" spoorwagen naar Rusland terug, om daar de revolutie te ontketenen.

Vroeger, onder het tsaristisch regime, was hij verscheidene malen gevangen gezet wegens zijn deelneming aan omwentelingsbewegingen en was tenslotte gedwongen Rusland te verlaten. Hij was toen naar Zwitserland getrokken, waar hij aan de Universiteit te Genève studeerde en, zooals boven gezegd, Lenin's trouwe metgezel werd.

Een der redenen, die bij zijn benoeming tot sovjet-gezant te Warschau meetelde, was, dat hij gehuwd was met een Poolsche Jodin uit Wit-Rusland. Doch mevrouw Wojkoff, van wier familierelaties in Polen Moskou zich veel diplomatiek voordeel had beloofd, slaagde er niet in, in de officieele gezelschapskringen door te dringen en vond daar zoo goed als alle deuren voor haar gesloten.

DE RAMP IN HET ERTSGEBERGTE.

Saksen zwaar getroffen: 175 dooden, 30 millioen schade.

Het Ertsgebergte is in den nacht van Vrijdag op Zaterdag 19 Juli getroffen door een verschrikkelijke ramp, waarbij volgens de laatste nog oncontroleerbare berichten 100 tot 150 menschen om het leven zijn gekomen.

Omstreeks 11 uur had een wolkbreuk plaats, zooals men in deze streek nog nimmer had aanschouwd. In enkele oogenblikken tijds steeg het water van de Müglitz en van de Gottleuba, twee beekjes, die door nauwe dalen naar de Elbe stroomen, eenige meters en vulde de dalen geheel. Met donderend geweld sleurde het water alles wat het op zijn weg vond mee, zware, eeuwenoude boomen werden ontworteld, bruggen en huizen omvergeworpen, telegraaf- en telefoonpalen meegesleurd. De spoorweg werd vernield. De verschillende stadjes en dorpjes in deze streek zijn alle zeer ernstig geteisterd.

Het zwaarst had Berggieshübel te lijden, waar volgens de laatste berichten 45 menschen om het leven zijn gekomen. Te Rotterndorf telt men 20 dooden, te Neuendorf 14, te Gottleuba 10 en in het wereldberoemde Glashütte, het centrum van de horlogefabricage, eveneens 10 dooden. Het gehucht Oelsengrund is geheel verwoest, alle 25 huizen zijn volkomen door het water weggevaagd. In alle dorpen vermist men tal van lieden en men vreest, dat vele vermisten in het water zijn omgekomen.

Een inwoner van Glashütte vertelde, dat de ramp zich in slechts enkele minuten afspeelde. Het had den geheelen avond geonweerd en de menschen hadden den indruk, dat er een tweede zondvloed op til was. Dit bleek echter nog slechts een inleiding te zijn. Omstreeks 11 uur drong plotseling een golf van wel twee meter hoogte het dal binnen. In enkele oogenblikken tijds stond het station twee meter onder water. Een stampvolle trein, die op het punt stond van vertrekken, werd door het water ingesloten. In enkele seconden tijds steeg het water in de waggons tot een meter hoogte; eenige passagiers, die in hun doodsangst uit den trein sprongen, werden door den stroom meegesleurd en kwamen in de golven om. De andere passagiers bleven echter in den trein en moesten eenige uren tot aan het middel in het water blijven zitten, voor zij gered konden worden.

Het dorpje Berggieshübel is verreweg het zwaarst getroffen. Men vreest dat er van de 130 inwoners 60 à 70 zijn verdronken of door het instorten van huizen zijn gedood. Op het oogenblik zijn politie en soldaten aan het werk om de puinhoopen op te ruimen. Men vindt onder het puin nog voortdurend lijken. 12 huizen zijn spoorloos verdwenen, van tal van andere huizen zijn de gevels of zijmuren ingestort. Te Pirna zijn tot dusverre reeds 21 dooden komen aandrijven. Al deze dooden zijn afkomstig uit de hooger gelegen bergdorpjes en zijn vele kilometers door het water meegesleurd. Voorts drijft er voortdurend zeer veel verdronken vee aan.

De schade in het Ertsgebergte wordt door de Saksische regeering op 12 millioen mark geschat. Alleen te Gottleuba bedraagt ze 3 à 4 millioen.

De dalen van Gottleuba en van de Müglitz zijn thans, nu het water is weggestroomd, geheel bedekt met een laag slijk van wel een halven meter dikte. Uit alle deelen van het land zijn rijksweerbaarheidstroepen naar de ernstig getroffen streken gezonden om hulp te verleenen.

Het officieele (is het reeds het laatste?) bericht omtrent het aantal slachtoffers der ramp in het Ertsgebergte, die het oude koninkrijk Saksen heeft geteisterd, geeft als getal dooden 175.

In het geheele gebied van de ramp zijn manschappen van de rijksweer en de schupo aan het werk, bijgestaan door vrijwilligers. De arbeid is zwaar, daar de meeste wegen en alle electriciteits-installaties vernield zijn en men dus niet over licht beschikt.

Het station Lauenstein is geheel verdwenen, niets is overgebleven van de gebouwen, de spoorbrug en de rails. Stukken verbogen rails zijn in de omliggende velden terecht gekomen; een goederentrein, die op het station stond, is een paar meter ver op straat geslingerd, een wagon kwam op ongeveer 1 K.M. afstand in de rivier terecht. Journalisten, die zich naar het gebied hebben begeven, melden dat de streek er uitziet alsof er net een groote veldslag is geleverd; overal vernielde huizen, waaruit de meubelen grootendeels zijn vernield of weggespoeld; tot in de bovenverdiepingen ligt overal een dikke laag modder.

Nabij Neuenberg was onlangs een kade van beton gebouwd, een werk dat honderdduizenden had gekost. Deze is geheel verwoest in een paar seconden tijds: nabij Gottleuba sliepen 7 arbeiders, die straten in dit gebied aanlegden, in een hut; zij werden door de golven weggesleurd en zijn allen omgekomen. Een steenzagerij is geheel vernield; alleen de zware blokken bazalt uit de bergen zijn overgebleven.

Glashütte heeft eveneens zwaar geleden; van een der bekendste horlogefabrieken der stad is een groot deel verwoest. Muren van 75 c.M. dik zijn gebarsten, en door scheuren in de muren kan men in de verwoeste fabrieken kijken. Een kostbaar instrument, dat juist was vervaardigd en ontworpen voor het Geodetische Instituut te Potsdam, is weggespoeld. In het station Glashütte zijn twee spoortreinen omgeworpen; drie wagons van een trein kwamen in de Müglitz terecht, en het is niet uitgesloten dat er zich nog dooden in deze wagens bevinden. Een nabij het station gelegen brug is geheel verwoest.

In de wijk Neuendorf zijn 13 personen om het leven gekomen. Een vrouw werd in haar bed door den vloed verrast en kon zich met haar 11-jarig dochtertje niet meer in veiligheid brengen; buren drongen de woning binnen en slaagden erin, het kind te redden; voor de moeder kwam de hulp echter te laat. In een andere woning slaagde de vrouw er in, zich in veiligheid te brengen. De man bleef met het 1½-jarig kind tot den hals in het water staan; de man kon worden gered, het kind kwam echter om. Elders hadden een arbeider en zijn vrouw bezoek van een zwager met vrouw en kind. Hier kon alleen de arbeider worden gered, doordat hij zich kon vastklampen aan een voorbij drijvende trap; de vier overige personen verdronken. Een molenaar, die door het water werd meegesleurd, klampte zich vast aan een kersenboom, zoo bleef hij tot den ochtend in zijn netelige positie, eer hij kon worden gered.

Te Berggieshübel is vrijwel geen enkel gezin gespaard gebleven. De mannen vertellen er snikkend, dat de oorlog een kleinigheid was, vergeleken bij den nacht, die zij hebben doorgemaakt. Een dikke modder ligt overal, stukken van huizen, resten van bedden, sofa's, kasten en ook kleeren. De wijk Zwiesel is vrijwel geheel van den aardbodem verdwenen. Te Berggieshübel, waar de beek, die door de gemeente loopt, in weinige oogenblikken veranderde in een bruisenden stroom, stelde graaf Rex, die daar woont, zich onmiddellijk aan het hoofd van een reddingsbrigade van 40 vastberaden mannen. Deze werden echter gedwongen, een schuilplaats in het hotel te zoeken. Toen zij ook hier gedwongen werden, naar de bovenste verdieping te klimmen om aan het water te ontsnappen, poogde de chauffeur van den graaf eerst nog een man, die in het water met den dood worstelde, te redden. De chauffeur werd echter door het water meegesleurd en verdronk, terwijl de man, die hij had willen redden, er nog in slaagde, het dak van een ander huis te bereiken, waar hij in veiligheid was. De reddingsbrigade werd ten slotte gedwongen, op het dak van het hotel te klauteren, en toen dit dreigde in te storten konden de mannen zich met behulp van lappen, die aan elkander werden gebonden, tot op het dak van een ander huis hijschen, waar zij den ganschen nacht in doodangst hebben doorgebracht. Het was stikdonker en steeds weer hoorde men de noodkreten van de menschen, die met den dood worstelden.

Te Gottleuba zijn twee onderwijzers bij hun pogingen om hun medeburgers te redden om het leven gekomen. Zij werden tegen een muur geslingerd. Andere bewoners van het dorp zagen nog bij het lichten van den bliksem dat de onderwijzers zich, toen de muur dreigde te bezwijken, in een boom heschen, maar ook deze boom werd ontworteld en beide mannen kwamen in de golven om.

Volgens de laatste schattingen beloopt de stoffelijke schade door de ramp aangericht, ongeveer 30 millioen mark.

In overleg met den rijkskanselier heeft minister Köhler onmiddellijk een millioen mark ter beschikking gesteld voor eerste hulp aan de zwaarst getroffen gezinnen.

Het rijkskabinet heeft besloten voorloopig twee millioen mark beschikbaar te stellen, voor vergoeding van de schade, die in Saksen en Pruisen door de onweders is aangericht.

Bekendmaking.

De ondergeteekende maakt hierbij bekend, dat vanaf heden tot nadere aankondiging, de De Ruijterkade vanaf de Handelskade tot de Van den Brand hofbrug voor het openbaar verkeer is afgesloten.

Curaçao, den 9n Augustus 1927.

De wnd. Procureur-Generaal,

1—3 C. S. GORSIRA.